

2024-01-25

Pernilla Parding: Den dolda hemlösheten – människorna utanför statistiken

Att alla barn i Sverige ska kunna gå i skolan eller till doktorn när de behöver - det är en självklarhet. Men att alla barn ska ha ett hem att bo bra och bo kvar i tillsammans med sin familj, det är långt ifrån självklart i dagens Sverige. Rätten till bostad är inte en del av våra allmänna välfärd längre. Är inte det ovärdigt, i ett samhälle som vårt?

Bilden av att hemlöshet är något som bara drabbar människor med missbruksproblematik eller psykisk ohälsa stämmer inte. I takt med att trösklarna till bostadsmarknaden höjts, och att möjligheten till stöd från socialtjänsten begränsats, hamnar allt fler människor i hemlöshet av den enkla anledningen att man saknar kapital, kötid eller nätverk.

Särskilt utsatta är de barn som är utelämnade till en otrygg och oviss vardag när deras familj inte har något annat val än att flytta runt mellan olika kortsiktiga kontrakt. De är många, och riskerar att bli fler. Vi står i ett läge där byggandet i princip har tagit tvärstopp och hyreshöjningar med flera procent har blivit allt vanligare. Konsekvensen blir att fler barn riskerar att hamna i hemlöshet. Vi måste kraftsamla för att stoppa det – nu.

I min roll som chef Bostad på Stockholms Stadsmission träffar jag ofta den växande gruppen av bostadslösa som inte passar in i den klassiska mallen. Det kan handla om människor som blivit vräkta, har skulder, är våldsutsatta, får sin livssituation kraftigt förändrad eller som av olika skäl inte har möjlighet att skaffa eller behålla en bostad. De kan inte ta sig in på bostadsmarknaden med egna medel och får samtidigt inte den hjälp de behöver eller har rätt till från det offentliga. Därmed syns de inte heller i statistiken. Detta har vi valt att kalla för den dolda hemlösheten, något du kan läsa mer om i Hemlöshetsrapporten 2024 som Sveriges Stadsmissioner precis publicerat.

Jag möter också många av dem som har inflyttande över det rådande läget på bostadsmarknaden; politiker, företagsledare, branschföreträdare och hållbarhetsansvariga inom både allmännyttiga och privata bostadsbolag. Många blir beklämda över den verklighet vi beskriver. En del undrar om det verkligen kan vara så illa. De allra flesta håller med om att det är ovärdigt ett samhälle som vårt och att Stadsmissionens insatser är välkomna och nödvändiga. Trots det blir det märkligt tyst bland många när den egna möjligheten att bidra till förändring kommer på tal. Att knäcka hemlösheten är ingen lätt uppgift. Just därför är det så viktigt att alla bidrar utifrån sin position, eftersom komplexa problem kräver lösningar från flera håll. Genom Hemlöshetsrapporten uppmanar vi, återigen, politiken, beslutsfattare och aktörer på bostadsmarknaden att gå från ord till handling en gång för alla.

För trots ett brett politiskt engagemang kring hemlöshetsfrågorna står det i praktiken still när det gäller ny policy och förändringsarbete. Det är 13:e året i rad som vi ger ut rapporten. Temat har varierat genom åren, men det som står ut som en tydlig röd tråd är hemlöshetens förödande konsekvenser, för både individ och samhälle.

I rapporten lyfter Stadsmissionen bland annat fram två förslag som jag skulle vilja fördjupa.

- Koppla ihop bostads- och socialpolitiken och skapa ett system för socialt hållbara bostäder
- Inför sociala hållbarhetsmål i den kommunala markpolitiken.

Vi måste börja i det riktigt viktiga. Att sänka trösklarna för de som idag står utan stadigvarande bostad. Ett effektivt sätt att ge fler människor tillträde till bostadsmarknaden är att skapa fler socialt hållbara bostäder. Med socialt hållbara bostäder menar vi inom Stadsmissionen en strukturerad, förutsägbar och offentligt understödd bostadsförsörjning för ekonomiskt och socialt utsatta hushåll. Här krävs bred samverkan mellan stat, kommun, idéburna organisationer och fastighetsägare. På så sätt kan vi skapa långsiktiga och trygga bostäder med överkomliga hyresnivåer till människor som tidigare behövt välja otrygga, tillfälliga och dyra boendelösningar. För att förekomma argumentet att ett sådant system skulle stigmatisera hela områden och fastigheter vill jag slå ett slag för att utveckla detta i ett utspritt bostadsbestånd.

Vi tycker också att Boverket borde få i uppdrag att utforma riktlinjer för hur sociala hållbarhetsmål ska uppmuntras i den kommunala markpolitiken – där grunden för framtida bostäder läggs. Genom riktlinjerna kan man säkerställa att kommuner ställer tydliga krav i sin markanvisningspolicy som möjliggör att fler kan efterfråga de bostäder som byggs.

Stat och kommun har en avgörande roll i att visa på riktning och ledning, och ge övriga delar av bostadsmarknaden incitament för förändring. Branschen behöver göra ännu mer.

Intresseorganisationerna behöver se verkligheten som den är och komma med nya förslag på åtgärder, inte bara hänvisa till hur det borde vara. Och bankerna och kapitalet behöver engagera sig på riktigt. Utan pengar händer ingenting. Inget förändras om alla fortsätter göra på samma sätt som tidigare.

Jag är helt övertygad om att hemlöshet inte behöver vara ett faktum i Sverige. Den kan knäckas, om viljan finns. För att nå dit krävs mod, handlingskraft och att frågan prioriteras långsiktigt och över både bransch- och blockgränserna. Och att du som har en roll att spela på bostadsmarknaden, vare sig du är fastighetsägare inom det privata eller allmännyttan, förtroendevald, socialarbetare eller anställd inom kommunens exploateringskontor, vågar utmana den vedertagna bilden av vad som är möjligt och inte.

Det må låta som en klyscha, men om alla förändrar sig lite och vi lägger samman alla dessa små förändringar, då kan vi tillsammans lägga grunden för en socialt hållbar bostadsmarknad och en framtid där varje barn har en trygg plats att kalla hem.

/Pernilla Parding, områdeschef Bostad, Stockholms Stadsmission

Fråga Lou Insights är en ny redaktionell kanal som riktar sig till den svenska fastighetsbranschen. Vi publicerar regelbundet analyser, krönikor, intervjuer och kommentarer om olika händelser inom branschen, samt viktiga samhällstrender som kan påverka fastighetsaffären som helhet. Vi välkomnar också externa skribenter att dela med sig av relevanta inlägg. Som en oberoende aktör strävar Fråga Lou efter att främja kunskaps- och branschutveckling för att stödja den svenska fastighetssektorn.

